

PENKI PRELATO MYKOLO KRUPAVIČIAUS LAIŠKAI VYSKUPUI VINCENTUI PADOLSKIUI

Parengė Kęstutis Žemaitis

Iškilus Lietuvos dvasininkas ir politikas, žemės ūkio ministras, kunigų seminarijos dėstytojas, žymus visuomenės veikėjas Mykolas Krupavičius gimė 1885 m. spalio 1 d. Balbieriškyje, Marijampolės apskrityje. Mirė 1970 m. gruodžio 4 d. Čikagoje. Tarp šių dviejų datų – nelengvas, bet prasmingas žmogaus gyvenimas. Pradėjo dirbti mokytoju Lenkijoje, vėliau studijavo Seinų kunigų seminarijoje, Petrapilio Dvasinėje akademijoje, Lilio ir Tulūzos universitetuose, buvo parapijos kunigas ir žemės reformos komisijos pirmininkas, Lietuvos krikščionių demokratų partijos Centro komiteto pirmininkas, Steigiamojo, Pirmojo, Antrojo ir Trečiojo seimų narys, Rusijoje revoliucinio tribunolo nuteistas mirties bausme, o 1942 m. gruodžio 5 d. suimtas gestapo, kalintas Eitkūnuose ir Tilžeje, 1943 m. internuotas Regensburgo karmelitų vienuolyne, karo pabaigoje išlaisvintas sąjungininkų, ėjo Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininko pareigas... Galiausiai gyvenimą baigė toli nuo tėvynės, kuriai buvo pašventęs visą savo gyvenimą. Šie biografijos faktai iškalbingai byloja apie Krupavičiaus asmenybę.

Apie prelado Mykolo Krupavičiaus asmenybę galime daug sužinoti iš jo raštų, ypač iš laiškų. Šiame tekste pateikiami penki Krupavičiaus rašyti laišakai. Trijuose iš jų problemiškausias yra adresato klausimas. Laiškuose išryškėja pagrindiniai rūpesčiai, kuriais gyveno tuometiniai pabėgėliai ir tremtiniai dvasininkai, taip pat tarpusavio solidarumas, idealizmas. Laiškai (saugomi Kęstučio Žemaičio asmeniniame archyve) rašyti 1956 m. spalio 23 d., 1956 m. lapkričio 22 d., 1957 m. birželio 29 d., 1957 m. spalio 6 d., 1957 m. liepos 18 d. Trys adresuoti „Vyskupėliui“, vienas vyskupui Padolskiui Romoje, o kitas (šiek tiek su humoru) – „bran-

giam Valdovui“. Panašu, jog visi laišakai rašyti tam pačiam vyskupui Vincentui Padolskiui. Apie tai galime spėti iš laiškų turinio. Kreiptis „mano brangus Valdove“ į tuomet išėivijoje gyvenusį arkivyskupą metropolitą Juozapą Skvirecką kunigas Krupavičius tikrai nebūtų drįšęs. Vyskupas Brizgys, kaip ir arkivyskupas Skvireckas, buvo Kauno vyskupai, tad ir sakiny s laiške „Viršininko įsakymą išpildysiu“ šiuo atveju būtų ne visai tikslus, juolab kad šiame laiške vyskupas Brizgys minimas kaip trečiasis asmuo. Vyskupas Vincentas Padolskis buvo Vilkaviškio vyskupas pagalbininkas, o Krupavičius – Vilkaviškio vyskupijos kunigas, gerokai vyresnis už vyskupą, tad gražiai su juo bendraudamas galėjo sau leisti taip pajuokauti. Kita vertus, šis kreipinys anaip tol nereiškė nepagarbos vyskupui. Tai matyti iš visų Krupavičiaus laiškų, iš kurių just i dėkingumas, pagarba, bičiulystė.

1956 m. spalio 23 d. laiške Krupavičius išreiškia nepasitenkinimą straipsniu apie Lietuvoje likusį Vilkaviškio vyskupą Antaną Karosą. Atrodo, kad Krupavičius labai vertino šį vyskupą, nors Lietuvoje dar prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo mėginama supriešinti šiuos asmenis. Iš tiesų įdomūs buvo vyskupo Karoso santykiai su kunigu Krupavičiumi. Visuomenėje išgalėjus nuostatai, kad kunigai neturi dalyvauti politikoje, atšaukti Krupavičių iš politinės veiklos siūlė ir vyskupas Pranciškus Karevičius. Tuomet dar Seinų vyskupas Karosas pareiškė, kad labai vertina Mykolo Krupavičiaus politinę ir visuomeninę veiklą, tačiau vėliau tautininkų valdžios spaudimu buvusį ministrą paskyrė tik vikaru į Garliavą, todėl Vilkaviškio vyskupijos kapitula nusiuntė skundą į Vatikaną, reikalaujama netgi atleisti iš kurijos oficiolo pareigų prel. Juozapą Laukaitį, turėjusį įtakos tokiam paskyrimui. Kunigas Krupavičius aiškino, kad jis pats labai prašęs vyskupo neskirti jo klebonu, nes dalyvaudamas politikoje nebuvo gerai susipažinęs su klebono pareigomis ir prašėsi skiriamas vikaru. Vėliau jau Kalvarijos klebonui Krupavičiui buvo suteiktas *parochus inamovibilis* – „neiškeliama klebono“ statusas, kurį turėjo tik keletas kunigų vyskupijoje.

Kunigas Krupavičius savo laiškuose labiausiai rūpinasi visuomeniniais reikalais, nors kaip matome, jam labai trūksta ne tik elementarių buitinių dalykų, bet ir kasdienės duonos. Tai byloja apie jo idealistines pažiūras, susiformavusias dėl Katalikiškosios akcijos poveikio. Katalikiškoji akcija Lietuvoje ypač reiškėsi įvairių organizacijų veikla: žmonės telkėsi į „Pavasario“ federaciją, šv. Juozapo draugiją, „Ateitininkų“, katalikiškąsias

vyrų ir moterų sąjungas, „Spaudos“, „Žagrės“, „Ryto“, „Saulės“ draugijas ir daugelį kitų sambūrių. Organizacijos rūpinosi ne tik jaunimo, bet ir suaugusiųjų švietimu, plėtojo socialinę veiklą, organizuodamos paskaitas ir įvairius kursus miesto bei kaimo žmonėms, steigė bibliotekas, platino katalikiškąją spaudą. Šia veikla labai rūpinosi Vilkaviškio vyskupas koadjutorius Mečislovas Reinys. Veikloje dalyvavo didelis būrys tuometinės šviesuomenės: prel. prof. Pranas Kuraitis, prof. Stasys Šalkauskis, prof. Pranas Dovydaitis, prof. Juozas Eretas ir daugelis kitų katalikų veikėjų. Aktyvus buvo ir Mykolas Krupavičius. Taigi ir laiškuose vyskupui Padolskiui jis daugiau dėmesio skiria spaudos klausimams nei savo asmeninėms problemoms.

Praėjus keliolikai metų po karo juntamas Tėvynės ilgesys. Svetimi jautėsi mūsų išeiviai ir tremtiniai tolimojoje Amerikoje. 1957 m. liepos 18 d. laiške kunigas Krupavičius linki vyskupui Padolskiui iškeisti Romą į Vilkaviškį ir ten vykstant pasiimti kartu ir jį. Panašu, kad ir pats Padolskis norėjo sugrįžti, juolab kad jau buvo gavęs Vilkaviškio vyskupo koadjutoriaus titulą, tad būdamas Vilkaviškio vyskupijoje būtų tapęs visateisis jos ganytojas.

Laiškai paprastai atskleidžia žmogaus charakterį. Ir šie penki prelato Krupavičiaus laiškai parodo jį buvus tvirtą, geros širdies. Juk dar pirmosios sovietų okupacijos metais kai kuriuos kunigus bandyta patraukti naujos santvarkos pusėn. Mykolą Krupavičių mėgino suvilioti aukštu komisaro postu. Tačiau šis nebuvo iš tų, kurie lengvai pasiduoda.

Ligi šiol nepublikuoti penki kunigo Mykolo Krupavičiaus laiškai leis labiau jį pažinti, suvokti lietuvių išeivių patirtus rūpesčius bei įvertinti laisvę ir nepriklausomybę, kurią ne visada brangina ją turintys.

I LAIŠKAS

Mano brangus Valdove,

Šiandien gavau Jūsų laišką ir šiandien pat išsiunčiau laiškus Aleksai¹, Bartkui² ir Ražaičiui³, prašydamas reikiamų žinių. Formą jų pateikimo palikau jiems patiems pasirinkti. Formos gali būti dvi – ar iš atsiųstų žinių aš sustatau vieną straipsnį, arba visi parašom po straipsnį su savo visais esamais ir jau nebesamais titulais. Lauksiu jų atsakymo. Straipsnis visas melagingas, kas liečia vyskupą Karosą⁴. Tačiau, jei reikėtų man vienam tai parašyti, nesugrabiliočiau žinių. Pasiliko tik bendras vaizdas iš to praeities lapo, juo labiau, kad man teko tada stovėti toli nuo tų įvykių.

Liepi nepamiršti, kad aš esu ir *Illustrissimus* ir *Reverendissimus*. Vir-

¹ Kun. Pijus Aleksa (1894–1958). Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1913–1918 m. – Seinų kunigų seminarijoje. Kunigu išventintas 1917 m. liepos 1 d. 1920–1923 m. studijavo Romoje, kur įgijo bažnytinės teisės daktaro laipsnį. 1922 m. paskirtas Naumiesčio „Žiburio“ gimnazijos tikybos mokytoju, 1923 m. – Seinų seminarijos dvasios tėvu. 1931–1944 m. buvo Vilkaviškio vyskupijos oficiolas, Vilkaviškio seminarijoje ėjo kanonų teisės profesoriaus pareigas. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, 1949 m. apsigyveno JAV. Nuo 1950 m. buvo Portlando (Oregone) arkivyskupijos kurijos auditorius. Išleido bažnytinės teisės ir religinių knygų.

² Kun. Feliksas Bartkus (1894–1973). Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. 1911 m. įstojo į Seinų seminariją, tačiau prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui pasitraukė į Rusiją. Kunigu išventintas 1917 m. balandžio 14 d. 1918 m. buvo paskirtas Punsko vikaru, 1919 m. išvyko studijuoti į Grigaliaus universitetą Romoje, kur 1921 m. įgijo teologijos daktaro laipsnį. Po studijų dirbo Naumiesčio „Žiburio“ gimnazijos tikybos mokytoju. 1922 m. paskirtas Seinų, 1926 m. – Vilkaviškio seminarijos profesoriumi, 1931 m. – seminarijos dvasios tėvu, 1938 m. rudenį – seminarijos rektoriumi. Nuo 1941 m. rugsėjo mėn. iki 1944 m. vėl vadovavo Vilkaviškio dvasinei seminarijai, paskui pasitraukė į Vokietiją. 1950 m. išvyko į JAV, dirbo pastoracinį darbą Teksaso vyskupijoje. Išleido keletą teologinių knygų, bendradarbiavo lietuvių spaudoje.

³ Kun. Mykolas Ražaitis (1893–1959). Mokėsi Seinuose, Marijampolėje. 1911 m. įstojo į Seinų kunigų seminariją. Kunigu išventintas 1916 m. gegužės 8 d. 1916–1918 m. studijavo Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1918 m. rudenį paskirtas Seinų katedros vikaru. 1919–1921 m. studijavo Grigaliaus universitete Romoje, kur įgijo teologijos daktaro laipsnį. 1921–1944 m. buvo Vilkaviškio kunigų seminarijos profesorius, 1940–1941 m. – Kauno seminarijos profesorius. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, 1948 m. apsigyveno JAV.

⁴ Vysk. Antanas Karosas (1849–1947). 1875–1879 m. mokėsi Žemaičių kunigų seminarijoje, 1879–1883 m. – Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1884 m. tapo Žemaičių kunigų seminarijos profesoriumi, o 1900 m. – rektoriumi. Nuo 1885 m. ėjo Žemaičių vyskupo sekretoriaus pareigas. 1906–1910 m. buvo Žitomyro vyskupijos sufraganas. Nuo 1910 m. buvo Seinų vyskupas, o nuo 1926 m. – Vilkaviškio vyskupas.

šininko įsakymą išpildysiu. Neužmiršiu. Nors kas dėl piščikų skyrimo visai pasitaiko, ne tik Illustrissimų, bet ir dėl Excellentissimų ir dar aukštesnių issimų. Būtų gera, kad tie issimai palengvintų kelionę pas Dievulį, bet gal kitam klumpiui šiaučiui bus duota pirmenybė prieš ne vieną issimą. Vysk. Brizgys⁵ rašo, kad tokį pakvietimą iš vyskupo gali parašyt bet kuris klebonas. Klebonas žino, kad tada reiks ant savo sprando užsikart naują našta, nors aš linkčiau privačiai gyventi, nes loskava duona labai karti ir sprangi. Pamėginau Končiaus⁶ raginamas parašyti Valantiejiui⁷ ir nudegiau. Valantiejus nori mane aprūpinti, bet jo santykiai su vyskupu kažkaip susipainioję. Dėl to su juo nenori reikalų turėti. Ir Brizgys ir Balkūnas⁸ pataria važiuoti be pakvietimų, o atvažiavus jie visa sutvarkysią. Man tai nepatinka. Nenoriu drausmės laužyti ir ko gero būti nubaustu ir už ką? Amerika ne dangaus karalystė. Pagaliau, gali plaučiai sukliudyti, tada lengviausia visa susitvarkys.

⁵ Vysk. Vincentas Brizgys (1903–1992). Mokėsi Gižų kunigų seminarijoje, kunigu išventintas 1927 birželio 5 d. Po seminarijos baigimo vikaravo Kalvarijoje. 1930–1935 m. studijavo Grigaliaus universitete, kur įgijo filosofijos ir kanonų teisės daktaro laipsnį. 1936–1940 m. profesoriavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1940 m. tapo Kauno arkivyskupijos augziliaru, 1940–1941 m. buvo Kauno kunigų seminarijos rektorius. 1951 m. atvyko į Čikagą. Bendradarbiavo spaudoje ir parašė keletą knygų.

⁶ Kan. Juozas Končius (1891–1975). Baigė Žemaičių vyskupijos kunigų seminariją. Kunigu išventintas 1917 m. Vėliau Breslau universitete studijavo ekonomiką. 1919 m. buvo Lietuvos vyriausybės įgaliotinis Berlyne, 1920–1923 m. – Šiaulių gimnazijos, mokytojų seminarijos ir suaugusiųjų kursų kapelionas. 1924–1925 m. studijavo pedagogiką Amerikos katalikų universitete Vašingtone. Nuo 1926 m. buvo šio universiteto prefektas, iki 1930 m. studijavo bažnyčios istoriją, apgynė doktoratą. 1927–1945 m. buvo Mount Carmelio (Pa) klebonas. 1949–1951 m. dėstė Fordhamo universitete. 1944–1964 m. ėjo BALFo pirmininko pareigas. Bendradarbiavo spaudoje ir parašė keletą knygų.

⁷ Kun. Juozas Valantiejus (1883–1964). 1900 m. emigravo į JAV, 1908–1910 m. mokėsi Šv. Tomo kunigų seminarijoje Hartforde, 1910–1914 m. – Fribūro universitete Šveicarijoje. Kunigu išventintas 1914 m. lapkričio 20 d. Nuo 1915 m. kunigavo Waterbury (Conn.), lietuvių Šv. Juozapo parapijoje. Iš pradžių buvo vikaras, 1919 m. paskirtas parapijos administratoriumi, o nuo 1939 iki 1959 m. buvo klebonas. Įsteigė parapijinę mokyklą, 1949 m. – lituanistinę mokyklą.

⁸ Prelatas Jonas Balkūnas (1902–1989). Gimė JAV, Moltby (Pa.) Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, nuo 1919 m. – Seinų kunigų seminarijoje Zypliuose ir Gižuose. 1922 m. grįžęs į JAV Niagaros universitete studijavo teologiją. 1926 m. gegužės 25 d. išventintas kunigu. Kunigavo Bruklino parapijose, nuo 1933 m. buvo Maspetho (NY) lietuvių Viešpaties Jėzaus Atsimainymo parapijos klebonas. Aktyviai dalyvavo įvairių organizacijų veikloje ir bendradarbiavo spaudoje.

Dėl pinigų iš VLIKo sunkus klausimas. Jis gyvena krizę. Aš pašnekėti galiu, bet balso neturiu. Ar negeriau būtų parašyti VT pirmininkei per Karvelį⁹. Aš pakalbėsiu su pirm[ininke] ir Karveliu, bet dabar nei vieno nėra namieje. Rašte reikėtų ir suma nurodyti. Visos neduos, jei ir pasiryžtu kiek duoti, tad užsiprašykite daugiau. Bet žinodamas pirmininkes politiką finansinę ir piniginių stovį, labai abejoju ar kas išeitų. Ignatavičiui¹⁰ buvo nutarta principiniai duoti bent dalį už padarytas Lietuvos reikalais išlaidas. Kada pristatė sumą, kuri buvo visai nedidelė, nieko nedavė. Aš net kiekiau tuo reikalu pasikalbėjau su pirmininke. Bet tokį nutarimą padarė vienbalsiai visa taryba. Pažadėt ir neduot tai gėda. Kun. Ignatavičius daug dirba Lietuvos reikalams. Kalbėsiu pirmiausia su Karveliu.

Linkiu daug sveikatos iš Dievulio.

Jūsų nusidėvėjęs Illiustrissimus
K. M. Krupavičius

1956.X.23

Tiesa, rašydamas Aleksai straipsnio reikalu prašiau jį pasikalbėti su savo vyskupu dėl mano kvietimo, pasižadėdamas pas jį nevykti ir nesunkinti jo.

⁹ Petras Karvelis (1897–1976), ekonomistas, politinis ir visuomeninis veikėjas. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1917 m. baigė Martyno Yčo gimnaziją Voroneže. Iš pradžių studijavo karo mediciną Petrograde, vėliau politikos mokslus Miuncheno ir Berlyno universitetuose. 1923 m. baigė Vroclavo universitetą įgijęs daktaro laipsnį. Aktyviai dalyvavo ateitininkų veikloje, buvo vienas Lietuvos krikščionių demokratų partijos steigėjų. 1924 m. buvo vienas Žemės banko steigėjų, pirmasis jo valdytojas. Leono Bistro vyriausybėje ir Augustino Voldemaro 1926–1927 m. vyriausybėje buvo finansų ministras. 1924–1933 m. atstovavo Lietuvai tarptautinėse ekonomikos konferencijose. 1940 m. pasitraukė į Vokietiją, 1944 m. trumpai grįžo į Lietuvą, tačiau vėl emigravo į Austriją. Vėliau gyveno Vokietijoje ir aktyviai dalyvavo VLIKo veikloje.

¹⁰ Kan. Zenonas Ignatavičius (1909–1975). Kunigu išventintas 1934 m., dirbo Kauno arkivyskupijos kurijoje, dėstė Kauno kunigų seminarijoje ir buvo prefektas. Vokiečių okupacijos metais buvo lietuvių karių kapelionas Rytuose. 1947 m. Romoje apgynė daktaro disertaciją. Išvažiavo į Braziliją ir profesoriavo Rio de Žaneiro kunigų seminarijoje. 1962 m. grįžo į Romą, kur buvo paskirtas lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos vicerektoriumi. 1969 m. paskirtas Brazilijos lietuvių generalvikaru. 1973 m. vėl grįžo į Romą ir dirbo Šv. Kazimiero kolegijoje bei Vatikano radijuje.

II LAIŠKAS

J. E. Vysk. V. Padolskiui Romoj

Mielas Vyskupėli,

Šiandien išsiunčiau Jums 8 knygų krovinius. Adresatai tokie – 1. Vysk. V. Padolskis, 2. L. Tulaba¹¹, 3. V. Balčiūnas¹², 4. Collegio Lituano S. Casimiro, 5. Kolegijos knygynas. 6. Dvasios Vadas, 7. Prelatas Ladas ir 8. Biblioteka. Kad nesusidarytų keblumų, kiekvieną siunčiu kitu vardu. Jei kurio adresato nerastų paštas, atsarginiu nurodžiau V. Mincevičių¹³. Iš viso

¹¹ Prelatas Ladas Tulaba (1912–2002). Baigė Vilkaviškio kunigų seminariją, 1934 m. rugsėjo 16 d. išventintas kunigu. 1934–1935 m. studijavo teologiją Vytauto Didžiojo universitete. 1935–1938 m. studijavo teisę Popiežiškajame Biblijos institute Romoje, kur įgijo licenciatą, o 1949 m. – Šventojo Rašto daktaro laipsnį. 1938–1940 m. dėstė Šventąjį Raštą Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 1940 m. buvo pakviestas dėstyti Šventąjį Raštą Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakultete. 1942 m. paskirtas perorganizuotos Vilniaus kunigų seminarijos rektoriumi, 1943 m. – Šv. Jonų bažnyčios rektoriumi lietuvių reikalams. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, buvo išsiųstas į Eichstätto kunigų seminariją, paskirtas lietuvių klierikų rektoriumi, auklėtoju ir tarpininku su seminarijos vadovybe. 1945 m. rugsėjo mėn. išsiųstas į Romą rūpintis Šv. Kazimiero kolegijos steigimu, 1945 m. gruodžio mėn. tapo jos rektoriumi. Išspausdino keletą knygų ir keturių tomų atsiminimus.

¹² Prelatas Vytautas Balčiūnas (1910–2003). Mokėsi Biržų gimnazijoje, Kauno kunigų seminarijoje ir Vytauto Didžiojo universitete. Kunigu išventintas 1933 m. 1933–1936 m. buvo Panevėžio pradžios mokyklų ir kalėjimo kapelionas, 1936–1939 m. – Pasvalio gimnazijos komercinės ir pradžios mokyklos tikybos mokytojas kapelionas. 1939 m. paskirtas Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvu ir Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos fakulteto adjunktą. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1945 m. išvyko į Romą. Buvo lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos dvasios tėvas, dėstė dvasinę teologiją ir liturgiką. 1952 m. Grigaliaus universitete apgynė teologijos mokslų daktaro laipsnį. 1963 m. persikėlė į JAV. LKMA narys, o nuo 1973 m. – valdybos sekretorius. Bendradarbiavo spaudoje, parengė 28 serijos „Krikščionis gyvenime“ tomus.

¹³ Prelatas Vincentas Mincevičius (1915–1992). 1934 m. apsigyveno Italijoje, mokėsi tarptautiniame seleziečių institute Foglizzo mieste ir *Ateneum Salesianum* Torine. Studijavo žurnalistiką tarptautiniame socialinių mokslų universitete Romoje. 1946 m. įstojo į Grigaliaus universitetą Romoje, kur 1951 m. įgijo teologijos licenciatą laipsnį. Kunigu išventintas 1949 m. gruodžio 17 d. 1952 m. spalio mėn. įkūrus Italijos lietuvių bendruomenę, tapo pirmuoju valdybos pirmininku, ilgus metus vadovavo bendruomenei. Nuo 1954 m. italų kalba leido mėnesinį biuletinį „ELTA-Press“. Jo pastangomis italų kalba leista Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika. Italų spaudoje yra paskelbęs daugybę straipsnių apie padėtį Lietuvoje, į italų kalbą išvertęs lietuvių rašytojų kūrinių, išspausdinęs knygų.

knygų išsiųsta 45 kilogramai. Antra tiek pasiliko. Kai tik gausiu žinia, kad knygos gautos, išsiųsiu ir kitas. Knygų yra ir vertingų ir mažiau vertingų. Bet knygynui visos pravers. Yra dar mano neskaitytų. Prisipažinsiu, kad jas siunčiu ne lengva širdimi. Bet ką padarysi. Mirsiu, gal silkėm vyniot panaudos. Kolegija jas daugiau vertins ir gal kokios bus jai naudos. Man buvot parašę, kad siuntinėlis turi būti ne didesnis 3 kilogramų. Pradėjau tokius ir raišiot. Tačiau atsiklausiau vokiško pašto. Jis man paaiškino, kad svorio aprėžimo nėra. Ir juo didesnis siuntinėlis, juo pigesnis. Štai pavyzdys – siuntinys 3 klg. Kainuoja 3,15 DM, 5 – 3,85, 10 – 10,85, 20 – 14,35. Tad kitas siųsiu tik dideliais. Aš prašyčiau gavus siuntinius man greit pranešt ir pažymėt ar visus gavot tvarkoj ir ar nereikėjo primokėt. Aš čia visa apmoku ir nemažai. Manau už tai man paskirsit dalį Briškos¹⁴ pasogo.

Gavau kvietimą į Konsulatą XI.30 dienai. Įdomu, ką jis man pasakys. Tepadededa Jums Dievulis.

Jūsų

K. M. Krupavičius

1956.XI.22

III LAIŠKAS

Mielas Vyskupėli,

Sveikinu sulaukusį trisdešimtuko. Linkiu sulaukti ir šimtuko vis tokiam jaunam, linksmam, sveikam, judriam ir darbingam.

Puikus sumanymas samdyti Akademijai reikalų vedėją. Be jo darbas neis pirmyn. Projektuotojas mano, kad tas reikalų vedėjas reikalingas bent 2 metams ir jam reikėsia mokėti mėnesiui 100 dol. Aš kiek kitaip manau. Pirmiems laikams jis bus reikalingas darbui organizuoti, o vėliau jam vadovauti ir koordinuoti. Svarbu surasti darbštų ir sumanų žmogų. Pirmą algą aš jam sumokėsiu. Dabar pinigų neturiu, dirbu tik iš pilvo, ir stipendijų dar neįieškojau. Mano parapija maža, vienam kunigui. Dabar

¹⁴ Prelatas Antanas Briška (1884–1953). Mintaujos gimnazijoje baigė šešias klases, metus mokėsi Vilniaus kunigų seminarijoje, vėliau persikėlė studijuoti į JAV. Kunigu išventintas 1911 m. birželio 27 d. Vikaravo Šv. Kryžiaus lietuvių parapijoje Čikagoje, 1914 m. Čikagoje organizavo Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo lietuvių parapiją ir įkūrė mokyklą. 1947 m. Romoje nupirko namą lietuvių Šv. Kazimiero kolegijai.

esam net trys ir visi kaip ažuolai. Tad man kaip paskutiniam tenka visus nuopelnus krauti į Dievo aruodus. Bet kol reiks mokėt, sukrapštysiu. Tad pirmą algą mėnesinę reikalų vedėjui aš sumoku šimtinukės sumoj, tik praneškit, kada mokėt.

Panevėžio ir Telšių kunigai susiorganizavo šelpti savo kunigus likusius Lietuvoj. Puikus dalykas. Ar nereikėtų ir Vilkaviškiui taip pat padaryti. Juk ten palikę kunigai visa ko trūksta. Vienas jų rašė, kad beveik neįmanoma surasti sutanoms juodos medžiagos. Nešioja namų darbo, bet kolchozinėj sistemoj ir tai nelengvas dalykas.

Vienas prašymėlis. Ar negalėtum, kam pavesti užsakyti man Gavlinos¹⁵ leidžiamą laikraštėlį kunigams pusei metų. Jei patikėtų, aš galėčiau apmokėti gavęs sąskaitą. Jei nepatikės, malonėkit sumokėti, aš atsiteisiu. Mačiausi užvakar su Tulaba, bet užmiršau jį paprašyti tai atlikti.

Tepadeda Jums Dievas.

Su pagarba ir meile Jūsų

K. M. Krupavičius

1957.VI.29

IV LAIŠKAS

Mielas Vyskupėli,

Sveikas, laimingas, energingas ir darbingas būk, kaip ligi šiol. Greičiau Romą iškeisk į Vilkaviškį. Ten esi daugiau laukiamas. Vykdamas nepamiršk ir mane paimti. Čia pučia vėjai iš visur, pasidėti nėra kur.

Tie vėjai ir mane gerokai grybštelėjo. Hartfordo Kurija nedavė man leidimo gyventi Ansonijoj ir net šv. Mišių laikyti. Tad prisiglaudžiau pas kun. Gurinską¹⁶. Ansonijos klebonas tikisi gaut tokį leidimą iš vyskupo, kai grįš iš Belgijos. Kas bus, pamatysim. O tuo tarpu laukiu ir dūmą dūmoju.

Tepadeda Jums Dievas.

Jūsų

K. M. Krupavičius

1957.VII.18

¹⁵ Vysk. Juzefas Feliksas Gavlina (Gawlina) (1892–1964). Nuo 1949 m. Romoje redagavo žurnalą „Duszpasterz Polski za Granicą“.

¹⁶ Kun. Gurinskas. Daugiau duomenų surasti nepavyko.

V LAIŠKAS

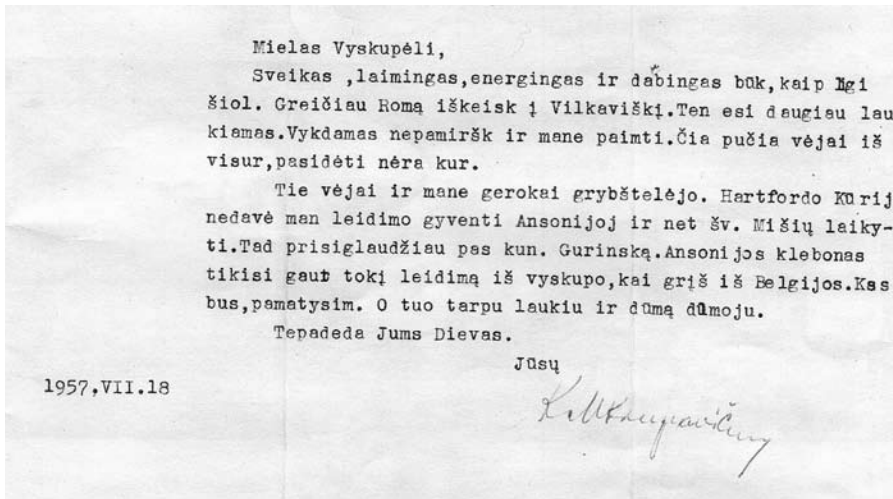
Mielas Vyskupėli,

Labai dėkoju už vardinių sveikinimus ir linkėjimus. Dėkoju taip pat ir Jūsų kampininkams, kurie pasveikino iš Jūsų laiško kampų. Gavlinos žurnalą gavau. Rimtas dalykas. Ten ir mano laiškas tilpęs be jokių pataisų. Bartkaus laiško nėra. Manau jį prenumeruoti ligi metų galo ir toliau. Kiek už jį esu Jums skolingas? Kiek apsidirbęs mėginsiu susisiekti su kitais saviškiais pasilikusių saviškių šelpimo reikalu. Bartkus per toli gyvena. Jis vargiai tiks į tą darbą. Aš gyvenu Ansonijoje, bet nelegaliai, nes vyskupas leidimo nedavė. Motyvai – esu senas ir galiu jam sudaryti nereikalingų išlaidų. Bet klebonas liepia sėdėti, na sėdžiu ligi neaiškaus galo. Jis visai neaiškus. Jei reiks apleisti Ansoniją, nežinosiu kur savo klumpes pakreipti. Blogiausias dalykas, kad žmogui reikia valgyti. Bet gyvensiu, Ekscelencija, kol bus leista gyventi. Tepadeda Jums Dievas.

Jūsų

K. M. Krupavičius

1957.X.6

Prelato Mykolo Krupavičiaus laiškas vyskupui Vincentui Padolskiui. 1957 07 18.
Kan. Kęstučio Žemaičio asmeninis archyvas